

Max Scheler: Můj filozofický pohled na svět*

V poválečné době vyšla z díla významného německého filozofa Maxe Schelera (1874–1928) v českém překladu jako první kniha *Místo člověka v kosmu* (1968; původně *Die Stellung des Menschen in Kosmos*, 1928). Následoval překlad studie *Řád lásky* (1971) a poté několika dalších děl s podobnou tematikou v roce 1993. V překladu doc. PhDr. Ivana Hodovského, DrSc. (1938), má nyní český čtenář možnost poznat několik stěžejních prací z posledního období Schelerovy tvorby. Jde o kratší programovou studii *Filozofický pohled na svět* (poprvé posmrtně 1929), když neméně podstatné jsou další publikované stati *Člověk a dějiny* (poprvé v měsíčníku *Die neue Rundschau*, 1926), *Člověk ve věku světového vyrovnávání* (řeč přednesená v Berlíně 1927), *Formy vědění a vzdělání* (přednáška z roku 1925) a *Spinoza* (předneseno v Amsterdamu 1927 u příležitosti 250. výročí Spinozovy smrti). Z politicko-pedagogických spisů M. Schelera přeložil I. Hodovský stati *K ruské filozofii dějin a náboženství*, *Prorocký nebo marxistický socialismus? a Křesťanská demokracie*.

M. Scheler zaujal české filozofy z konce 60. let v první řadě jako jeden z výrazných představitelů filozofické antropologie, třebaže – na druhé straně – jeho význam pro oblast sociologie vědění, ale také pro fenomenologii je s jeho prioritou ve filozofické antropologii nejméně srovnatelný. Především jako představitel nově koncipované filozofické antropologie představuje M. Schelera rovněž I. Hodovský. A nikoli pouze výběrem překladů, nýbrž hlavně ve vlastní obsáhle studii, která má v recenzované publikaci symptomatický název *Max Scheler – filozof ducha a citu* (s. 11-104) a tvoří vlastně menší, hutnou schelerovskou monografii. I. Hodovský se v ní zasvěceně zabývá jednotou Schelerova života a díla, problematikou jeho filozofické metody a výstavby systému, v závěru pak podrobněji analyzuje autorovo pozdní tvůrčí období. M. Scheler je v práci prezentován jako jeden z filozofů 20. století, kteří nejdů-

sledněji aplikovali fenomenologickou metodu na oblasti psychologie, metafyziky a hlavně filozofie náboženství a etiky. Na tomto základě pak svébytně rozvinul teorii „materiální hodnotové etiky“ a „filozofie citu“. Poznamenejme ještě, že v připomenuté klíčové studii *Člověk a dějiny* M. Scheler mimo jiné podnětně charakterizuje pět různých typů filozofických antropologií a jejich místo v dějinách.

* Nakladatelství Vyšehrad, Praha 2003, 286 s.

L. SOLDÁN

R. Hakl, A. Lomtadize, J. Šremr: Some boundary value problems for first order scalar functional differential equations*

V předložené publikaci jsou studovány tzv. funkcionální diferencíální rovnice (FDR) a jim přidružené okrajové problémy. Ačkoliv speciální rovnice tohoto typu se objevily již před více než 200 lety, nelze hovořit o jejich systematickém zkoumání před 20. stoletím. V průběhu minulého století se potom tyto rovnice (zejména jejich speciální případy – rovnice se zpožděným argumentem) dostávaly do popředí zájmu zvláště v souvislosti s aplikacemi v biologii, mechanice a ekonomii. V letech sedmdesátých již můžeme mluvit o poněkud rozvinutější teorii okrajových problémů pro FDR, kdy byla vypracována řada technik pro jejich vyšetřování. Zájem o studium FDR je celosvětový a trvá dodnes; na řešení souvisejících problémů se podílí řada uznávaných matematiků. Přes to všechno mnohé tyto problémy stále odolávají a zdaleka nelze tvrdit, že existuje cosi jako vyčerpávající teorie, dokonce ani ve velmi speciálních případech. Obtížnost problému ukazuje již příklad nejjednodušší okrajové úlohy – počáteční úlohy pro lineární rovnici se zpožděním $u'(t) = p(t)u(g(t)) + q(t)$, $u(a) = 0$, která má opravdu daleko do trivialnosti odpovídající úlohy bez zpoždění. Je dobře známo, že